

KÚRIA

Bfv.II.523/2013/5.szám

A Kúria Budapesten, a 2013. évi november hó 7. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A közúti baleset okozásának vétsége és más bűncselekmény miatt I. rendű terhelt és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben I. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Zalaegerszegi Városi Bíróság 7.B.697/2009/34. számú ítéletét, illetőleg a Zalaegerszegi Törvényszék, mint másodfokú bíróság Bf.166/2012/6. számú végzését I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I.

A Zalaegerszegi Városi Bíróság a 2012. január 18. napján megtartott tárgyaláson kihirdetett 7.B.697/2009/34. számú ítéletével I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki közúti baleset okozásának vétségében [1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Btk.) 187. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont], s ezért 180 napi tétel, napi tételenként 400 forint, összesen 72.000 forint pénzbüntetésre ítélte.

Rendelkezett továbbá a pénzbüntetés esetleges átváltoztatásáról és a bűnügyi költségről.

Egyszersmind az elsőfokú bíróság a II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki ittás járművezetés vétségében [korábbi Btk. 188. § (1) bekezdés], s ezért 180 napi tétel, napi tételenként 300 forint, összesen 54.000 forint pénzbüntetésre és 1 év 8 hónap járművezetéstől eltiltásra ítélte. Az ítélet a II. rendű terhelt tekintetében fellebbezés hiányában a kihirdetés napján jogerőre emelkedett.

A védelmi fellebbezések alapján másodfokon eljáró Zalaegerszegi Törvényszék a 2012. június 22. napján megtartott nyilvános ülésen meghozott és kihirdetett Bf.166/2012/6. számú végzésével az első fokú ítéletet az I. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

Az elsőfokú bíróság az I. r. terhelt terhére rótt bűncselekmény elbírálása során az elkövetéskor hatályos büntető törvényt alkalmazta. Azt állapította meg, hogy a veszélyhelyzetet az I. rendű terhelt idézte elő. Rosszul mérte fel a megfordulás időigényét és figyelmen kívül hagyta a közeledő gépjármű sebességét. Ha nem kezdi meg a fordulási manővert, vagy azt nem folytatja, akkor a baleset elmaradt volna.

A baleset oka az volt, hogy az I. rendű terhelt megsértette a KRESZ 33. §-ának (1) bekezdésében foglalt szabályt. Figyelemmel arra, hogy az I. rendű terhelt és védője a védekezés során a II. rendű terhelt kizárólagos felelősségére hivatkozott, az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy az I. rendű terhelt felelősségének megállapítása mellett és nem helyett vizsgálhatta a II. r. terhelt esetleges felelősségét. Azt állapította meg, hogy a balesettel okozati összefüggésbe hozható magatartás, közlekedés szabálysértés a II. rendű terhelt részéről nem történt. Ő ugyanis lassító fékezéssel sem kerülhette volna el az ütközést, mert a veszélyhelyzet észlelésekor a féktávolsága kb. 120 méter volt.

A másodfokú bíróság a történeti tényállást annyiban egészítette ki, hogy II. rendű terhelt a baleset bekövetkezését megelőzően nem fékezett, és az ekként megalapozott tényállás alapján bírálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét. Elutasította a védelem bizonyítási kísérlet lefolytatásra irányuló bizonyítási indítványát, hivatkozva arra, hogy a láthatóságot a szakértők többszörösen is vizsgálták. Helytállónak találta az I. rendű terhelt bűnösségére vont következtetést, és egyetértett a cselekmény minősítésével is.

Megállapította, hogy II. rendű terhelt nem tett eleget a KRESZ 3. §-ának c) pontjából levezethető baleset-elhárítási kötelezettségének, melynek kapcsán elvárható, hogy a közlekedés másik résztvevője által létrehozott veszélyhelyzetet elhárítsa, esetleges következményeit csökkentse. Az elhárításnak késedelem nélkülinek és intenzívnek kell lennie, ami konkrétan az elkormányzás és a sebesség-változtatás elvárhatóságát jelenti. A

jelen esetben a II. rendű terheltnek elkormányzásra nem volt lehetősége, a lassító fékezést viszont elmulasztotta. A lassító fékezés „enyhébb ütközést” eredményezett volna, de ennek elmulasztását a másodfokú bíróság csak további enyhítő körülményként vette számba.

II.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata (alapítélete) ellen az I. rendű terhelt védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt, a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) pontját megjelölve a bűnösség megállapítása miatt, felmentés érdekében.

Az indítvány szerint:

- a baleset előidézője egyértelműen a II. rendű terhelt volt, mert
- II. rendű terhelt a KRESZ 4. § (1) bekezdés c) pontjának sérelmével közepes alkoholos befolyásoltság állapotában vett részt a közúti forgalomban, ami nem tette lehetővé a tőle elvárható figyelmet, körültekintést és gondosságot tanúsítását,
- II. rendű terhelt a KRESZ 4. § (1) bekezdés b) pontját megsértve nem volt a jármű biztonságos vezetésére képes állapotban, mert feltehetően nem viselte az egyik szemére 12 és a másik szemére 15-16 dioptriás szemüvegét, miáltal gyakorlatilag vakon vezetett,
- az eljáró bíróságok kifogásolhatóan nem rendelték el a II. rendű terhelt látásvizsgálatát, pedig az észlelési késedelem volt a baleset oka, hiszen az I. rendű terhelt személygépkocsija a szakvélemények szerint 362 méterről észlelhető volt, azt a II. rendű terhelt a bizonyítási kísérletek során az utóbb előkerült szemüvegével 307 méterről észlelte is,
- II. rendű terhelt az útszakaszra előírt megközelítőleg maximális sebességgel haladt korlátozott látási viszonyok között.

A Legfőbb Ügyészség a BF.983/2013. számú átiratában az indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta, és a támadott határozat nyilvános ülésen történő hatályában fenntartását indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint a tényállás felderítetlenségét és ezzel az ítélet megalapozatlanságát sérelmező részében az indítvány a törvényben kizárt felülvizsgálati indítvány.

Az indítvány ugyanakkor alaptalan is. A balesethez vezető okfolyamatot a szabálytalanul végrehajtott megfordulási manőverével az I. rendű terhelt indította el, melynek második fázisában elzárta a II. rendű terhelt haladási sávját. Ezzel olyan veszélyhelyzetet teremtett, amely a II. rendű terhelttől elvárható észlelési távolság alapulvételével még lassító fékezéssel sem volt elhárítható. Az elsőfokú bíróság ugyanis az ítéletének jogi indokolásában ugyan, de tényként állapította meg, hogy 100-86

méterről való észlelés és cselekvés mellett a 82-90 km/óra sebességhez tartozó féktávolság lassító fékezés esetén kb. 120 méter lett volna. A baleset elhárítására tehát a II. rendű terheltnek nem volt lehetősége, a balesetért az I. rendű terhelt felelőssége kizárólagos. A baleset bekövetkezése és annak eredménye a szándékos KRESZ szabályt szegő magatartására, illetőleg az eredményre kiterjedő luxuriózus gondatlanságára vezethető vissza.

A Legfőbb Ügyészség végül utalt rá, hogy a másodfokú bíróság iratellenesen állapította meg, hogy II. rendű terhelt nem fejtett ki semmiféle elhárító magatartást, mert valójában jobbra kormányzott.

A Kúria a Be. 425. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, amelyen az I. rendű terhelt védője az indítványt fenntartotta. Kifejtette, hogy az I. rendű terhelt mindent megtett a baleset elkerülése érdekében. A bíróságnak alaposabban kellett volna vizsgálnia a II. r. terhelt közrehatását a baleset bekövetkezésében. Kifogásolta továbbá, hogy a bizonyítási kísérletet más típusú gépjárművel végezték. Utalt arra, hogy az útszakasz vadveszélyes és ezért ott nem feltétlenül kellett volna a megengedett sebesség maximumával közlekedni és végül, a szakértő véleménye szerint lassító fékezéssel elkerülhető lett volna a baleset.

A legfőbb ügyész képviselője az átiratában foglaltakat fenntartotta. Hangsúlyozta, hogy II. rendű terhelt a baleset bekövetkezésében közrehatott, de ez értékelésre került a büntetéskiszabás körében.

I. rendű terhelt csatlakozott a védője által elmondottakhoz.

III.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős ügydöntő határozattal szembeni jogi - és nem ténybeli - kifogás lehetőségét biztosítja, és kizárólag a Be. 416. §-ának (1) bekezdésében meghatározott anyagi és eljárásjogi okból vehető igénybe.

Felülvizsgálatban a felülbírálat az indítványhoz [Be. 423. § (4) bekezdés], a jogerős határozatban megállapított, s nem támadható tényálláshoz [Be. 423. § (1) bekezdés] és főszabályként a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályokhoz [Be. 423. § (2) bekezdés] kötött. Ezen eljárásban bizonyításnak nincs helye [Be. 419. § (1) bekezdés, 388. § (2) bekezdés]. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

A felülvizsgálati eljárásában nem csupán a tényállás irányadó,

hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Ennek megfelelően a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására.

Mindezekkel szemben I. rendű terhelt védőjének - a nyilvános ülésen kiegészített érvelésű - indítványa a II. rendű terhelt alkoholos befolyásoltságára, szemüveg nélküli vezetésére, látásvizsgálatának elmaradására, a bizonyítási kísérletet más típusú gépjárművel végzésére, az útszakasz vadveszélyességére és a baleset lassító fékezéssel elkerülhetőségét véleményező szakértésre hivatkozása olyan eljárásjogi indokokat hozott föl, amelyek nem szerepelnek a Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontjában konkrétan és kimerítően meghatározott, a felülvizsgálatra okot adó eljárási szabálysértések között.

Valójában az indítvány ezen része az irányadó tényállás, illetve a bíróság mérlegelésének helyességét támadta, a bizonyítékok mikénti mérlegelését vitatta, ártértékelését célozta. Részben tényálláson kívüli körülményre is hivatkozott, és mindezen keresztül kifogásolta az I. r. terhelt bűnösségének megállapítását, ami felülvizsgálati eljárásban kizárt.

Ehhez képest a Kúria csak azt vizsgálhatta, hogy az irányadó tényállás alapján helytálló volt-e az I. rendű terhelt bűnösségének a megállapítása.

A Be. 416. § (1) bekezdése a) pontjának 3. fordulata alapján helye van felülvizsgálatnak, ha a terhelt bűnösségének megállapításra a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

Az irányadó tényállás a következőket tartalmazza - azzal, hogy a felülvizsgálati eljárásban irányadó tényálláshoz tartozónak kell tekinteni a jogerős határozat indokolása bármely részében szereplő minden ténymegállapítást, amely az elbírált bűncselekmény büntetőjogi megítélésénél jelentős [pl. BH 2006/392., BH 2013/237.]:

- I. rendű terhelt 2008. október 17-én 20.05 órakor főúton közlekedett az általa vezetett személygépkocsival, két utast szállítva.

- I. rendű terhelt észlelve, hogy téves irányba tart, és látva, hogy közeledik egy gépjármű (elsőfokú ítélet 4. oldal 7. bekezdés), ún. Y manőverrel fordulásba kezdett.

- A fordulat elején kb. 273-300 méterre vele azonos irányban tompított világítással, kb. 82-90 km/óra sebességgel haladt

személygépkocsijával a vérében 1,6-1,8 gramm/liter alkoholkoncentrációval, közepes fokú alkoholos befolyásoltság állapotában lévő II. rendű terhelt.

- I. rendű terhelt a fordulás első fázisában a haladási forgalmi sávjukban a másik személygépkocsi elé kanyarodott, majd a fordulás második fázisában a másik személygépkocsi elé tolatott úgy, hogy a haladási forgalmi sávot, abban keresztben állva zárta.

- Az előtte lévő gépjárművet a II. rendű terhelt kb. 86-100 méter távolságból észlelte, mire jobbra kormányzott és fékezés nélkül (másodfokú végzés 2. oldal 2. bekezdés) nekiütközött az I. rendű terhelt ekkor éppen 5-10 km/óra sebességgel előre menetben lévő (első fokú ítélet 4. oldal 5. bekezdés) személygépkocsija bal oldalának.

- II. rendű terhelt lassító fékezéssel sem kerülhette volna el az ütközést, mert a féktávolság kb. 120 méter lett volna (első fokú ítélet 5. bekezdés).

- A baleset következtében az I. rendű terhelt mindkét utasa 8 napon túl gyógyuló töréses sérüléseket szenvedett, egyikük sérülése maradandó fogyatékoság visszahagyásával gyógyult, míg a terheltek egyaránt 8 napon belül gyógyuló sérüléseket szenvedtek.

Az elkövetéskor hatályos korábbi Btk. 187. §-ának (1) bekezdése szerint, aki a közúti közlekedés szabályainak megszegésével másnak vagy másoknak gondatlanságból súlyos testi sértést okoz, a közúti baleset okozásának vétségét követi el. A (2) bekezdés a) pontjának 1. fordulata alapján a büntetés három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény maradandó fogyatékoságot okoz.

A közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (KRESZ) elkövetéskori szabályrendszere a megfordulást autópályán, autóúton, vasúti átjáróban, egyirányú forgalmú úton és körforgalmú úton tilalmazta [33. § (2) bekezdés 1. mondat], míg egyéb esetekben (pl. főútvonalon) azzal engedte, hogy járművel megfordulni, illetőleg hátramenetet végezni csak úgy szabad, hogy az a többi jármű és az úttesten haladó gyalogosok közlekedését nem akadályozza [33. § (1) bekezdés 1. mondat]. E rendelkezés nem hagy kétséget afelől, hogy I. rendű terhelt megfordulhatott ugyan a főútvonalon, de ezzel a többi, jelen ügyben a II. rendű terhelt által vezetett jármű közlekedését semmiben sem akadályozhatta volna.

Az esti sötétség a látási viszonyokat rendszerint jelentős mértékben rontja, ilyen körülmények között még inkább fokozott körültekintést igényel a megfordulás.

Mindebből pedig következik, hogy a megforduláshoz minden járművezetőtől elvárható a forgalommentes állapot kivárása. Ha pedig a forgalom folyamatos, azaz a személy- és vagyonbiztonság

megkívánja, a hátramenethez a járművezetőnek gondoskodnia kell arra alkalmas irányító személy közreműködéséről, akinek úgy kell elhelyezkednie, hogy folyamatosan lássa a jármű mögötti területet és a jármű vezetőjével is kapcsolata legyen [KRESZ 33. § (3) bekezdés].

I. rendű terhelt a mögötte, vele azonos irányban és így azonos forgalmi sávban haladó másik gépjárművet észlelte. A kb. 273-300 méter távolságra figyelemmel belekezdhetett a fordulási manőverbe, annak az első fázisa tehát nem eshet kifogás alá.

Az I. rendű - anélkül, hogy a forgalommentes állapotot kivárta vagy irányító személy közreműködéséről gondoskodott volna (pl. BH 1999.196.) - a konkrét veszélyhelyzetet a fordulási manőver második fázisában a haladási irány szerinti forgalmi sávba beletolatással hozta létre.

A II. rendű terhelt kétségtelenül alkoholos befolyásoltságban vezetett. Ez - és a hivatkozott, de a tényszerűen meg nem állapított vakon-vezetés - azonban csak absztrakt veszélyt hordozott magában. Ugyanakkor az irányadó tényállásban nem tartalmazza semmilyen ténymegállapítást arra nézve, hogy az ilyen vezetés bármiféle kihatással lett volna a baleset bekövetkeztére.

A másodfokú bíróság utalt rá, hogy a KRESZ 3. §-ának c) pontjából levezethető a baleset-elhárítási kötelezettség, melynek késedelem nélkülinek és intenzívnek kell lennie, ámde elhárításként az elkormányzást és a sebesség-változtatást tekintette elvárhatónak, az utóbbi kapcsán a lassító fékezést jelölte meg.

A Kúria nem ért egyet azzal, hogy a baleset-elhárítási kötelezettség egyidejűleg követeli meg az elkormányzást és a sebesség megváltoztatását. Helyesen a két magatartás az elvárhatóság körében vagylagos, vagyis a két lehetőség bármelyikének teljesítésével már szó sem lehet közlekedési szabályszegésről. Az pedig, hogy a járművezető esetlegesen tévesen választja meg a baleset elhárításra alkalmas cselekvési módot, a terhére nem róható [pl. BH 1999.196.].

II. rendű terhelt az elkormányzással eleget tett a baleset-elhárítási kötelezettségének. A kb. 86-100 méterről történt észlelés mellett legfeljebb a nem általa létrehozott veszélyhelyzet következményeinek enyhítése volt elvárható, ám nem téveszthető szem elől, hogy a maga részéről a jobbra kormányzással egyúttal a saját személyét és vagyonát is kockáztatva igyekezett az ütközést elkerülni.

A másodfokú bíróság tévesen rögzítette, hogy II. rendű terheltnek

„elkormányzásra nem volt lehetősége” (végzés 3. oldal 8. bekezdés). Ez egyúttal belső ellentmondáshoz is vezetett, mert a tényállás kiegészítésében a „jobbra kormányzott” (végzés 2. oldal 2. bekezdés) tényt változatlanul hagyta, miként azt az elsőfokú bíróság megállapította.

A Kúria egyekben megjegyzi, hogy ítélezési gyakorlata alapján a baleset elhárítása során nem a lassító, hanem az intenzív fékezés az elvárható.

A Kúria jelzi még, hogy II. rendű terhelttel szemben a baleset okozása nem volt a vád tárgyává téve, így a vádhoz kötöttség folytán [Be. 2. § (3) bekezdés 2. fordulat] eljárásjogi okból is legfeljebb az I. rendű terhelt büntetésének kiszabása körében lehetett helye a más személy közrehatása vizsgálatának [pl. BH 2013.4. II.].

Mindebből következően az I. rendű terhelt büntetőjogi felelőssége kizárólagos, a II. rendű terhelt pedig az elkormányzással eleget tett a baleset-elhárítási kötelezettségének.

Az I. rendű terheltnek a veszélyhelyzet létrehozásával szükségképpen előre kellett látnia magatartásának lehetséges következményeként azt, hogy a gépjárművek ütközhetnek, és ennek folyamányaként beláthatatlan személyi sérülések következhetnek be, de könnyelműen bízott azok elmaradásában (korábbi Btk. 14. § 1. fordulat - tudatos gondatlanság, ún. luxuria).

A könnyelmű bizakodás alapja az lehetett, hogy a rendelkezésére álló időben képes lesz a megfordulás befejezésére, avagy az érkező gépjármű vezetője legalábbis észleli a fordulási manővert, és képes lesz a megállásra. A bizakodás azonban könnyelmű volt, mert a megfordulás időigényét tévesen mérte fel, és nem bizonyosodott meg az érkező gépjármű sebességéről sem. Márpedig azzal feltétlenül számolnia kellett, hogy az érkező gépjármű legalábbis az adott útszakaszra engedélyezett sebességgel halad.

Ekként a Kúria - miután nem észlelt más olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a megtámadott határozatot - a Be. 426. §-a alapján - az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy

*a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek
fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.*

Budapest, 2013. november 7.

*Dr. Molnár Gábor Miklós s.k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István
s.k. előadó bíró, Dr. Kiss Sándor s.k. bíró*

A kiadmány hitelével:

*bírósági ügyintéző
NYM*